

ŚIST

Świętokrzyski Instytut Samorządu Terytorialnego

Czym jest PSZOK i czy jest potrzebny?

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskich

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich
na lata 2018–2030 PROO

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

PSZOK czyli **Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów** to specjalnie zorganizowane dla mieszkańców gminy miejsce, w którym mogą oni pozostawić posegregowane odpady komunalne.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250), tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych jest obowiązkiem każdej gminy. Warto zaznaczyć, że gmina zobowiązana jest także do zapewnienia łatwego dostępu do PSZOK-u każdemu mieszkańcowi. **Istotne jest, aby lokalizacja punktu posiadała dobrą obsługę komunikacyjną oraz umożliwiała samodzielnie dostarczenie odpadów przez mieszkańców.** PSZOK zapewniać musi przyjmowanie co najmniej takich odpadów komunalnych jak:

- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony,
- odpady zielone,
- odpady budowlane i rozbiórkowe, poremontowe (w tym gruz).

Zakres działania PSZOK-u określa właściwa rada gminy na drodze uchwały. Oznacza to, że minimalny katalog odpadów, wyznaczony w ustawie z 1996 roku, może zostać rozszerzony na podstawie lokalnych uwarunkowań gminnych. Dzięki temu możliwe jest pozbycie się niemal wszystkich rodzajów odpadów, które są wytwarzane w gospodarstwach domowych. Do punktów PSZOK można przekazywać odpady problemowe i niebezpieczne, których umieszczanie w tradycyjnych pojemnikach na śmieci jest zabronione i podlega wysokim karom finansowym.

Podstawowym, a zarazem chyba najistotniejszym elementem, jest wybór optymalnej lokalizacji punktu. Ma on kluczowe znaczenie dla zachęcenia mieszkańców do korzystania z PSZOK i ułatwienia im pozbywania się odpadów. Ponadto lokalizacja powinna być na tyle przemyślana, by mieszkańcy nie protestowali przeciwko punktowi zbiórki odpadów.

- PSZOK powinien być **dobrze skomunikowany**. Dotarcie do niego powinno być możliwe zarówno komunikacją publiczną, jak i samochodem.
- Działka, na której zlokalizowany będzie PSZOK, powinna być wyposażona w **odpowiednią infrastrukturę** - począwszy od drogi dojazdowej, z której mogą korzystać pojazdy do wywożenia odpadów o znacznej masie, skończywszy na odpowiednich przyłączach energetycznych i wodociągowych.
- Lokalizacja PSZOK-ów musi być **akceptowana przez lokalną społeczność**, która może obawiać się nieprzyjemnych zapachów bądź zanieczyszczenia środowiska i zagrożeń dla zdrowia.

W praktyce PSZOK-i powinny być zlokalizowane możliwie daleko od osiedli mieszkaniowych, parków, placów zabaw, boisk sportowych, stadionów, szkół czy przedszkoli.

- Lokalizacja PSZOK-ów powinna uwzględniać **miejsce plany zagospodarowania przestrzennego** - zwłaszcza w zakresie ewentualnego sąsiedztwa ujęć wody pitnej.

Częstym wyborem lokalizacji **PSZOK-u** jest teren istniejących oczyszczalni ścieków lub bazy zakładów komunalnych należących do gminy. Zaletą tych lokalizacji jest stała obecność pracowników w godzinach funkcjonowania zakładów, istniejące przyłącza mediów, dojazd oraz ogrodzenie. Tereny te posiadają już najczęściej odpowiednią infrastrukturę, system monitoringu czy odpowiednie zabezpieczenia ppoż. Realizacja przedsięwzięcia na terenie oczyszczalni ścieków lub zakładów związanych obecnie z gospodarką odpadami rzadziej też jest przyczyną protestów okolicznych mieszkańców.

Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie ochrony przeciwpożarowej. Konieczne jest w tym zakresie m.in. **opracowanie operatu przeciwpożarowego**. Operat ten powinien być uzgodniony (w drodze postanowienia) przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej. Komendant uwzględni w nim warunki ochrony przeciwpożarowej instalacji, budynków i obiektów magazynowania odpadów. Operat powinien też określać formę i wysokość zabezpieczenia roszczeń, szczegółowe opisy dotyczące rodzajów i ilości odpadów oraz procesów ich zbierania i przetwarzania.

Istotnym aspektem jest Regulamin PSZOK, który powinien zawierać kilka kluczowych informacji:

- firmę prowadzącego PSZOK,
- oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres prowadzącego PSZOK,
- adresy PSZOK na terenie danej gminy,
- wskazanie godzin przyjmowania odpadów,
- dokładne wskazanie rodzajów przyjmowanych w punkcie odpadów, sposobów dostarczania i przyjmowania odpadów,
- sposób postępowania z odpadami,
- regulacje porządkowe i BHP.

Nawet najlepsza organizacja PSZOK-u nie stanowi gwarancji, że odpady trafią we właściwe miejsce. Gmina może jednak ułatwić mieszkańcom pozbycie się problematycznych i niebezpiecznych odpadów, które powinny trafić do PSZOK-u.

Jedną z metod jest współpraca gminy z instytucjami na terenie gminy (np. szkołami, aptekami, przychodniami), które mogą na swoim terenie ustawić pojemniki na baterie, żarówki, elektrośmieci czy przeterminowane leki. Dzięki wykorzystaniu sieci lokalnych instytucji, gmina będzie mogła dotrzeć do mieszkańców blisko miejsca ich zamieszkania.

Gmina może również odbierać problematyczne odpady bezpośrednio od mieszkańców w miejscu zamieszkania, po wcześniejszym zgłoszeniu takiej potrzeby przez mieszkańca, lub według ustalonego harmonogramu. Można także wyznaczyć tymczasowe punkty zbiórki trudnych odpadów, gdzie mieszkańcy będą mieli bliżej, niż do potencjalnie oddalonego PSZOK-u (np. podstawiając raz na kwartał samochód na elektrośmieci pod jedną ze szkół w danej dzielnicy).

Bardzo ważnym jest prowadzenie kampanii edukacyjnych dotyczących systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy, w sposób kompleksowy i przejrzysty dla mieszkańców. Gmina powinna promować lokalizację PSZOK-ów, jak i listę odpadów, które są w nich przyjmowane. Duże znaczenie dla korzystania przez mieszkańców z tego rodzaju punktów jest także podkreślenie w komunikatach, że odpady przyjmowane są tam bezpłatnie. Gminy mogą zachęcać mieszkańców do wyrzucania niebezpiecznych odpadów

do PSZOK-ów m.in. poprzez specjalne plakaty i ulotki. Dobrym miejscem do promowania zbiórki odpadów problematycznych są różne wydarzenia organizowane przez instytucje publiczne, jak np. pikniki szkolne, koncerty czy imprezy sportowe.

Wiele osób, które zamieszkują miasta, miejscowości a wreszcie i tereny wiejskie nie do końca rozumie **po co w ogóle powstały PSZOK – i** . Każdy z nas od czasu do czasu przeprowadza remont swojego mieszkania lub domu. Przewrócenie ścianki działowej czy wymiana płytek ceramicznych to okazje przy których powstają nieczystości jakich nie da się zagospodarować w przydomowych pojemnikach na śmieci zmieszane, papier, metale i tworzywa sztuczne czy szkło. Jeśli odpady takie jak gruz czy też zdarte tapety, folie budowlane i worki po cementcie pojawią się w niewielkich ilości to można je samodzielnie dostarczyć do PSZOK – u. Musimy pamiętać, że wyżej wymienione przedmioty należy wcześniej odpowiednio posegregować i tak przygotowane dowieźć do wskazanego przez gminę punktu. Chemikalia, leki, sprzęt elektryczny i elektroniczny i gabaryty to nieczystości, które występują w bezpośrednim sąsiedztwie każdego z nas. One również wymagają odpowiedniego traktowania i troski o to, aby trafiły one do właściwego miejsca przeznaczenia. Podobnie jak śmieci z remontów można je wrzucić do odpowiedniego kontenera lub zostawić we wiacie w PSZOK – u. Od strony technicznej warto przemyśleć sposób ich dostarczenia. Wynajęcie odpowiedniego transportu lub wyprawa z osobą, które nam pomoże, to jedno z najlepszych rozwiązań. Musimy pamiętać bowiem, że śmieci będzie trzeba samodzielnie wypakować co może okazać się trudne.

Zasady zbiórki odpadów przez PSZOK określone są w rozporządzeniach gminnych i mogą różnić się od siebie w zależności od uwarunkowań jednostki administracyjnej. Większość zasad jest jednak wspólnych. **Odbiór odpadów komunalnych przez PSZOK jest nieodpłatny**. Należy mieć na uwadze, że PSZOK nie przyjmie odpadów komunalnych, które nie są posegregowane. Zmieszane odpady komunalne nie kwalifikują się do zbiórki selektywnej. PSZOK nie przyjmie także odpadów, których nie można zidentyfikować lub zawierających azbest. Dostarczane odpady nie mogą być zanieczyszczone innymi odpadami. Odpady zielone muszą być rozdrobnione, a odpady wymagające opakowania muszą być umieszczone w szczelnych pojemnikach i oznaczone etykietą identyfikacyjną. Pamiętajmy, aby meble opróżnić z zawartości, a odpady budowlane posegregować na gruz betonowy i ceglany oraz odpady ceramiczne i szklane.